

Actorii, ca și minerii, vor la București

Ne gândim la actorii tineri, din provincie, la condiția lor în teatru, la viața lor pe scenă și dincolo de scenă, la capacitatea lor de adaptare. Vin de la academii și facultăți, de stat sau particulare, tineri, frumoși, plini de entuziasm, de visuri, de idei. Sunt cineva în oraș, își fac prieteni, "găștile" îi primesc, onorate. Pentru cei mai mulți, însă, focul bengal se stinge repede și ei se dezmeticesc: n-au

muncind pe brânci, fără nici un pic de răgaz, cu umilință, cu nemărginită dăruire. Nu mai știi dacă marii regizori i-au descoperit pe ei sau actorii aceștia au mers în întâmpinarea regizorilor. Fiindcă nu e întâmplător că numele actorilor tineri importanți se află pe afișe lângă cele ale regizorilor care înseamnă ceva: Liviu Ciulei, Cătălina Buzoianu, Andrei Șerban, Vlad Mugur, Silviu Purcărete, Alexandru

regizorii, directorii cu toți colaboratorii și publicul cu instituția teatrală. Dar numai o vreme. Urmează sancțiunea drastică, dură, nemiloasă: refuzul spectatorilor de a mai veni la teatru. Și iată că îndoielile care macină nu întârzie să apară: ce scârțâie? Ce "nu merge"? Cine e de vină? Repertoriul, incoerența programului, slăbul management, dezinteresul, banii veșnic "prea puțin", regizorii fără har?

Pe un teren în care asemenea slăbiciuni se acumulează își fac loc, sărind din cutia Pandorei o clipă deschisă, toate relele: bârfa de culise, invidia, certurile, animozitățile, acreele, revolta. Și, nu râdeți, actorii tineri (că bătrânii, adorabili bătrânii, tac, fericiți că nu-i scoate la pensie, *pensia* fiind spaima aceea mică și neagră de care fug toți!), ei bine, actorii tineri, precum minerii, vor și ei, zor nevoie, să plece la București. Capitala – au dreptate – oferă infinit mai mult decât provincia. În toate privințele.

Ei bine, dacă tot nu joacă în te miri ce teatru uitat de Dumnezeu din te miri ce oraș uitat și el... măcar la București e altă viață, alte șanse.

Stau de vorbă (ce-i drept, mai detașat, de când nu mai sunt zilnic printre ei – mare avantaj!) cu mai mulți actori tineri. Toți, dar absolut toți, la întrebările "de ce rămân într-un teatru, cu ce argumente îi reține un teatru și care ar fi cauzele pentru care ar pleca neîntârziat din el?" au răspuns că principalul mobil e *scena*, sunt rolurile și calitatea spectacolelor, și abia pe urmă salariile, casele, alte avantaje materiale.

Nimic, am înțeles, nu poate compensa absența jocului, a rolurilor acaparante, generoase (chiar dacă nu întotdeauna principale), capabile să concentreze în repetiții și spectacole acea imensă bucurie pe care ți-o oferă studiul și munca. Ei așteaptă o colaborare cât mai profitabilă în plan artistic și uman și uneori, în locul acesteia, se confruntă fie cu regizori foarte tineri băjbăind prin culoarele meseriei, fie cu bătrâni oboșiți și rutinați, fie cu regizori mediocri, puși pe câștiguri mari, nu îndeajuns onorate nici de talent, nici de efort, fie cu binevoitori colegi mai vârstnici ce cochetează de-o

Cristian Șofron și Cristina Șchiopu pe vremea când, la Oradea, tinerii nu șomau: *Amadeus* de P. Shaffer, în regia lui Alexandru Darie

casă (sau, dacă găsesc, chiria este prea mare pentru salariul lor simbolic, care nu le ajunge decât pentru cel mult zece zile), rolurile mari nu vin, regizorii importanți nu se înghesuie să monteze în provincie, presa din București nu scrie nici de bine, nici de rău, nu prea scrie nimic. Încape teama, nemulțumirea, la unii resemnarea, disperarea, la alții îndârjirea. Așa a fost întotdeauna: actorii, ca toată lumea, au nevoie, pe lângă talent, și de puțin noroc. Și de ambiție. Și de putere de muncă.

Când auzim de succesele unor tineri – iau câteva nume absolut la întâmplare – ca Adrian Pinte, Maia Morgenstern, Mihai Constantin, Oana Pellea, Claudiu Bleonț, Adrian Titieni, George Ivașcu, suntem tentați să credem că le-a surâs destinul, că au avut norocul să lucreze cu regizori mari etc., etc. Fals. Ei și-au cucerit locul centimetru cu centimetru și s-au afirmat

Darie, Alexandru Tocilescu, Mihai Măniuțiu, Victor Ioan Frunză, Alexandru Dabija ș.a.

Dar ce se întâmplă cu tinerii care n-au încă un nume și care bat, încrezători, la porțile teatrelor din provincie? Ar fi interesant de urmărit un eșantion de câte doi actori care au plecat în anul cutare la Piatra-Neamț, la Arad, la Satu Mare, la Oradea. Valentin Silvestru obișnuia să facă acest lucru. Îi ținea minte, îi lauda sau îi beștelea când o luau razna...

Actorii vor să joace. Aceasta e ponunca cea mai importantă din biblia lor personală. Esențial nu este să câștige bani, ci să joace, să-i vadă publicul, cronicarii, să se scrie despre ei. Dar – nu spun o noutate – adesea ei joacă, dacă nu roluri puține, roluri devenite banale în spectacole slabe, mediocre, total neinteresante.

O vreme toți sunt îngăduitori: tinerii cu

viață cu regia. Dacă la toate acestea adăugăm săliile goale, dezolante, aroganța directorilor, absența cronicarilor, sărăcia tranziției interminabile, ce obținem?

Nimic alta decât două feluri de actori. Primul sunt cei resemnați, oportuniști - adaptați locului, mediului, șefilor, jucând rolul mulțumitorilor. Pozitivi - i-a numit cineva. Auzi, pozitivi! Ceilalți, cum ar veni negativi, sunt revoluționarii, "ăi de pe baricade", cei cu revendicările, nerecunoscătorii, cei ce pun bețe-n roate, oile negre, caii de bătaie pentru directorii suficienți și încremeniți în proiecte depășite, desuete, incoerente.

În fond acești actori sunt elementele de progres, ei, nemulțumiții, vor ceva, așteaptă schimbarea (o, da, schimbările astea!), sunt exigenți și realiști și nu se mulțumesc cu puțin.

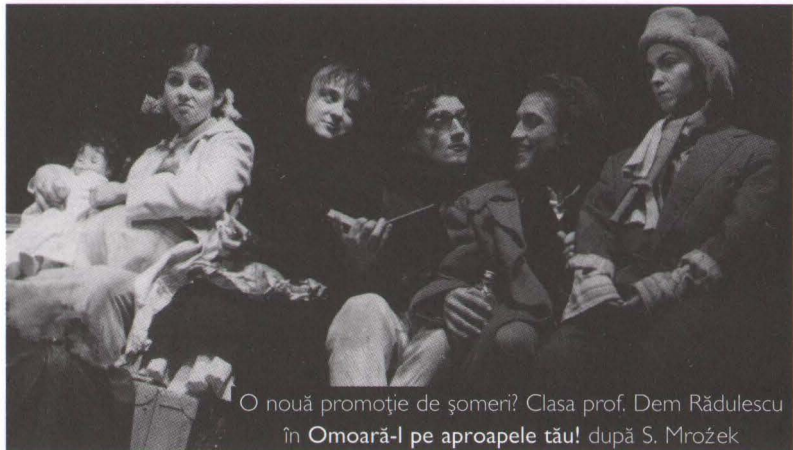
Mi-a fost dat să văd actori tineri serioși și gravi, citind cărți importante și visându-se racordați la cultura europeană. Cum mi-a fost dat să văd și actori care au părăsit senini teatrul pentru afaceri profitabile (unul este chiar vameș, da, vameș se făcu fiul nostru risipitor!). Sau actori care nu

trec în vechi prin librării, pe la expoziții, prin săliile de concert, nu participă la viața civică - se retrag, strategic, în cercuri mici, unde împărat e alcoolul... Și nu numai că nu citeș filosofie, dar n-au aflat încă nici de cartea unei mai vârstnice colege de breaslă, una Maria Filotti care în "Amintirile" ei vorbește cu atâta convingere și emoție despre inteligența și cultura actorului, mult mai importante decât talentul dăruit de Dumnezeu... Alții, vai, iubitori și ei de arginți, acceptă să joace în sușe penibile, jenante.

Fericiți cei cărora norocul le-a scos în cale regizori buni!

Vă amintiți ce scrie Bergman în "Lanternă (lui) magică"? "Fericirea maximă a vieții în teatru a fost atunci când jucam și repetam permanent. Repetam trei săptămâni și în cea de a patra aveam premiera. Am dat nouă spectacole în opt luni! Viața noastră aparținea teatrului, de la 9 dimineața la 11 seara..." Ce vremuri!

Elisabeta Pop

O nouă promoție de șomeri? Clasa prof. Dem Rădulescu în Omoară-l pe aproapele tău! după S. Mrožek

ps praful de pe scândură

Opinia publică

Luni, 8 februarie 1999, câțiva indivizi tineri au intrat, puși pe harță, în holul casei de bilete a Teatrului "Nottara" și au interpellat casiera privind îndrăzneala de a se include în repertoriu piesa unui evreu homosexual. Era vorba de Tony Kushner și de partea întâi a dipticului **Îngeri în America**. Ceea ce i-a deranjat cel mai mult pe indivizii respectivi era subtitlul piesei: "O fan-tezie gay pe teme naționale". Presupun că alăturarea cuvântului "gay" temelor naționale (chit că aici era vorba, ironie, de teme naționale americane) a provocat valul de mânie. Nu mai comentez distrugerea constantă a afișelor acestui spectacol, telefoanele de amenințare etc. ce au continuat toată săptămâna respectivă. Interesantă a fost reacția polițiștilor sosiți "să ne apere". Primul dintre aceștia, un ofițer, a întrebat în primul

rând dacă avem *aprobare* să jucăm piesa. "De la cine?" a fost întrebat la rândul-i. "De la forurile în drept", a răspuns el. I s-a explicat, calm, că libertatea de expresie artistică nu mai necesită, azi, aprobări. "Și totuși, *opinia publică*..." a început ofițerul de poliție o frază din alte vremuri. Și a dorit să urmărească personal o parte din spectacol. Așa încât sus, la intrare, polițiști în uniformă ne păzeau de posibili agresori, în timp ce jos, în sală, alți polițiști ne cercetau pentru posibilele intenții de periclitate a moralei publice.

Aveam astfel, pe viu, imaginea bieteii societăți românești ce încearcă să se democratizeze. Pe de o parte, trebuie să apere libertățile dobândite, pe de alta continuă să aibă o nostalgie ciudată după "o tiranie crâncenă, ca în Rusia".

Ce e drept, amenințările au

încetat, la fel de brusc precum apăruseră, o dată cu înăbușirea celei de a șasea mineriade și arestarea liderilor ei. Pentru prima dată, după mult timp, atacul împotriva demnității umane nu se mai putuse ascunde în spatele *opinie publice*.

Rămâne însă de văzut cât de suportabile vor fi, într-adevăr, temele naționale (românești, de această dată) când vor fi demitizate, când clișeele educației "naționale" vor fi puse sub semnul întrebării, iar marile figuri ale istoriei naționale, coborâte de pe soclu și aduse pe scenă în complexitatea lor. Reacția *opinie publice* va măsura, atunci, gradul de maturitate a unei societăți care "se îndoiește, deci cugetă, cugetă, deci există".

Theodor-Cristian Popescu